[2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 382

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਨਾਰਾਇਣਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੋਰ

(2008 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1332)

03 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2019

[ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੈਸੂਰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1933 - ਧਾਰਾ 4, 10 ਅਤੇ 11 - ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1908 - ਧਾਰਾ 140, 141 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 28 - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਇੱਕ 'ਆਰ' ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ - 1907 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਤਨੀਆਂ 'ਜੇ' ਅਤੇ 'ਐਸ' ਸਨ - ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ 'ਜੇ' ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਧੀ 'ਵੀ' ਸੀ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ 'ਵੀ' ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ 'ਜੇ.ਕੇ.' ਸੀ - ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ - ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ - ਉਸਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਤਨੀ 'ਐਸ' ਦੀ 1938 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 1955 ਵਿੱਚ 'ਜੇ.ਕੇ.' ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ - ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ 'ਐਸਆਰ' ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ 'ਆਰ' ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਯਾਨੀ 'ਐਸ' ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ

ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ: 1938 ਵਿੱਚ, 'ਐਸ' ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 'ਜੇ.ਕੇ.' ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, 'ਆਰ' ਦੀ ਪੋਤੀ 1938 ਵਿਚ 'ਆਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ, 'ਐਸ' ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਰਿਵਰਸਨਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸੀਮਤ ਮਾਲਕ, ਅਰਥਾਤ 1938 ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ - ਇਹ ਸਮਾਂ 1938 ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ - ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 12 ਸਾਲ ਸੀ, ਇਹ 1950 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ - ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ, 1908 (ਧਾਰਾ 140 ਅਤੇ 141 ਦੁਆਰਾ), ਕਥਿਤ ਰਿਵਰਸਨਰ 'ਜੇ.ਕੇ.' ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਾਲ 1955 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ - ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ - ਮਦਰਾਸ ਸਕੂਲ ਆਫ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਲਾਅ - ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 – ਸੈਕਸ਼ਨ 31

382

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ; 383;

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ: 1. ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਸੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ। ਉਹ ਰਿਵਰਸਨਰਾਂ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਾਂ ਲਾਭ ਲਈ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੈਸੂਰ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1933 ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਟ੍ਰੀਧਨ ਬਣ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਵਿਵੋ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਰਾਹੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜ ਐਕਟ 01.01.1934 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ 1907 ਵਿਚ 'ਆਰ' ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ 'ਐਸ' ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ 'ਵੀ' ਦੋਵੇਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 'ਐਸ' ਨੂੰ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 'ਆਰ' ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ. ਜਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਸ' ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, 'ਐਸ' ਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 23] [397-F-H; 398-A-B]

2. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ 'ਆਰ' ਦੀ 'ਐਸ'-ਵਿਧਵਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਰਾਹੀਂ 'ਆਰ' ('ਵੀ') ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਸਾਲ 1910 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ, 'R' ਦੀ ਵਿਧਵਾ 'S' ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ('ਵੀ') ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। 'ਸ' ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਲ 1938 ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਈ। ਜਦੋਂ 1938 ਵਿਚ 'ਐਸ' ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ 'ਜੇ.ਕੇ.' ('ਵੀ' ਦੀ ਧੀ) ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ. ਇਹ ਇੱਥੇ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ

ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਲ 1938 ਵਿਚ 'ਐਸ', ਜੋ 'ਜੇ.ਕੇ.' ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰੀਵਰਸਨਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ 'ਜੇ.ਕੇ.' ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ. [ਪੈਰਾ 23] [398-B-D]

XXXXXX

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਦੋ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ: - ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ 'ਜੇ.ਕੇ.' 'ਆਰ' ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ 'ਆਰ' ਦੀ ਵਿਧਵਾ 'ਐਸ' ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਬਦਲਾਅ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਵੀ ਕਿ 'ਜੇ.ਕੇ.' ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਕੀ 'ਐਸ' ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 24] [398-E]

4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ. [ਪੈਰਾ 26] [401-E-F]

5. ਸਾਲ 1913 ਵਿੱਚ 'ਆਰ' ਦੀ ਵਿਧਵਾ 'ਐਸ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ 'ਐਸ.ਆਰ.' ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 27] [401-F-G]

6. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1938 ਵਿੱਚ, 'ਐਸ' ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਕਿ 'ਆਰ' ਦੀ ਪੋਤੀ 'ਜੇਕੇ' ਇਕ ਰਿਵਰਸਨਰ ਸੀ, 1938 ਵਿਚ 'ਆਰ' ਵਿਧਵਾ, 'ਐਸ' ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸੀਮਤ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, 1938 ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ। 1938 ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 12 ਸਾਲ ਸੀ, ਜੋ 1950 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 (ਆਰਟੀਕਲ 140 ਅਤੇ 141 ਦੁਆਰਾ) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਕਥਿਤ ਰਿਵਰਸਨਰ 'ਜੇਕੇ' ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਾਲ 1955 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 1955 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ 'ਜੇਕੇ' ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਮਿਆਦ 1967 ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ. ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 28] [401-G-H; 402-A-C; F]

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ; 385;

ਜੈਸਰੀ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜਦੀਵਾਨ ਦੂਬੇ ਅਤੇ ਹੋਰ **ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 83: [1962] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 553;** ਗੋਗੁਲਾ ਗੁਰੂਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੁਰੀਮੇਤੀ ਅਯੱਪਾ **(1975) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 458: [1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 595 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

ਕਾਲੀਪਦਾ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪਲਾਨੀ ਬਾਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ **ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਐਸ.ਸੀ. 125: [1953] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 503 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।**

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[1962] SCR 553	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 20
[1974] 3 SCR 595	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 21
[1953] SCR 503	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 26

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2008 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1332

ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 28.11.2005 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 870/1996 C/w R.S.A. No. 871/1996 ਵਿੱਚ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਤ੍ਰਿਦੀਪ ਪੈਸ ਐਨ. ਕੇ. ਵਰਮਾ, ਪ੍ਰਣਵ ਜੈਨ, ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਸਾਨਿਆ ਕੁਮਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਅੰਜਨਾ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐੱਮ. ਗਿਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਆਨੰਦ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ,

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.

1. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 870/1996 ਅਤੇ 871/1996 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 28.11.2005 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ [ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 68/1985 ਅਤੇ 21/1986 (ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 393/75)] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

ਰਮਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 1907 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਜਨਕਮਾ (ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ) ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਲ 1938 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ (ਜਨਕਮਮਾ) ਦੁਆਰਾ, ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਵੈਂਕਮਾ ਸੀ। 1910 ਵਿੱਚ ਵੈਂਕਟਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਵੈਂਕਮਾ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਜਨਕਮਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 1955 ਵਿੱਚ ਜਨਕਮਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

XXXXXX

ਜਨਕਮਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ (1955 ਦੇ ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 211 ਅਤੇ 213 ਵਾਲੇ) ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਨਕਮਾ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਵੈਂਕਮਾ ਰਮਨਾ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਸੀ, ਜਨਕੰਮਾ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

3. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਮਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਵੈਂਕਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਂਕਮਾ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਜਨਕਮਾ ਹੈ। ਜਨਕਮਾ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਤਾਮਾ ਨੇ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ) ਦਾ ਅਗਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਤੋਂ 13.09.1954 ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ।

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵੈਂਕਮਾ ਰਮਨਾ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੈਂਕਮਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਨਾਮ ਪਤੰਮਾ ਅਤੇ ਜਨਕਮਾ ਸੀ। ਪਟੰਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਜਨਕਮਾ ਇਕੱਲੀ ਬਚ ਗਈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਜਨਕਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ:

17. ਹੁਣ, ਕੀ ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.] 387

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 801/60 ਦੇ ਪੰਨਾ-16 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਹੁਣ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਮਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਲ 1938 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਮਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਜਨਕਮਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਗੰਭੀਰ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵੈਂਕਟਮਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਲ 1907 ਵਿੱਚ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਮੈਸੂਰ

ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਤਾਂ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਧੀ ਜਾਂ ਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਛੱਡੇ। ਜੇ ਵੈਂਕਮਾ ਰਮਨਾ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਸੀਤਾਮਾ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਵਿਧਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀਧਨਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀਧਨਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਮਨਾ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਵੈਂਕਮਮਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੈਂਕਟਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਜਨਕਮਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵੈਂਕਮਾ ਰਮਨਾ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਹ ਖੋਜ ਨਿਰਵਿਘਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਵੈਂਕਟਮਾ ਦੀ ਧੀ ਜਨਕਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖੋਜ ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਅਟੱਲ ਹੈ।

18. ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਵੈਂਕਮਾ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਬਚ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਮਨਾ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਜਨਕਮਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੈਂਕਮਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਲ 1907 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਮਰਹੂਮ ਰਮਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਸੀਤਾਮਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਰਮਨਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ

ਰਮਨਾ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਵੈਂਕਮਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਵੈਂਕਮਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਲ 1910 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨਕਮਾ ਛੱਡ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੀਤਾਮਾ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀਧਨਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਮਤਭੇਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

XXXXXX

5. ਜਦੋਂ ਵੈਂਕਟਮਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਤਾਂ ਸੀਤਾਮਾ (ਰਮਨਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ) ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਮੈਸੂਰ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1933 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਰਾਜ ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਕਿ ਰਮਨਾ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਧੀ - ਵੈਂਕਮਮਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਲ 1910 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਵਿਧਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਸਟ੍ਰੀਧਨ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ - ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਤਾਮਾ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਰਮਨਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਰੀ ਯੋਗ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਕਮਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ

ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੀਤਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

6. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਏਗੀ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਕੀ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਲਟ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।

7. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1972 ਮੈਸੂਰ 22] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵੈਂਕਟਮਾ ਰਮਨਾ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ।

ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 16.04.1955 ਨੂੰ ਜਨਕਮਾ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ 16.04.1955 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 16.09.1963 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 870/96 ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 871/96 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ:

ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 870/96

i) ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1963 ਦੇ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੈ?

ii) ਕੀ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ?

ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 871/96

i) ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?

ii) ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ?

XXXXXX

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਨਕੰਮਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਹੋਵੇਗਾ।

10. ਜਨਕਮਾ ਤੋਂ ਤਬਾਦਲਾਕਰਤਾ ਭਾਵ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰਫ 1975, 1985 ਅਤੇ 1986 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ। ਮਦਰਾਸ ਸਕੂਲ ਆਫ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਲਾਅ ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੀ ਅਤੇ ਪੋਤੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੀਤਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੇਗਾਨਗੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਰਾਜ ਐਕਟ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (1) (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ, ਵਿਧਵਾ ਧੀਆਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਭਾਵ ਵਿਧਵਾ (ਸੀਤਾਮਾ) ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਕਮਾ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਨਕਮਾ - ਪੋਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (9) ਵਿੱਚ ਹੈ।

12. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਰਮਨਾ ਦੀ ਪੋਤੀ ਜਨਕਮਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਕਮਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਤਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਪਰ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਮਨਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੀਤਾਮਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਗਾਨਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਕਮਾ ਨੂੰ ਸੀਤਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣੀ ਪਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 1913 ਦੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ (801/1960 ਅਤੇ 819/1960) ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਕਮਾ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ:

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.] 391

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 801/60 ਅਤੇ 819/60 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਲ 1985 ਅਤੇ 86 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ, ਬਲਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

13. ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

(10) (2) ਸਤ੍ਰਿਯਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:-

(ਛ) ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ, ਸਿਵਾਏ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੀ ਧੀ ਜਾਂ ਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਵੇ।"

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਤਾਮਾ - ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸਟ੍ਰੀਧਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਸਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਧੀ ਵੈਂਕਮਾ ਬਹੁਤ ਜਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਮਨਾ (ਵੈਂਕਮਮਾ) ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ 1910 ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ - 1907. ਜਦੋਂ 1907 ਵਿੱਚ ਰਮਨਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਤੀ - ਰਮਨਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

15. ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਧੀ ਅਤੇ ਪੋਤੀ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ 1907 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਐਕਟ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ 1933 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਵਾ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ।

16. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਨੇ ਸਾਲ 1913 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। 1938 ਵਿੱਚ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਸਾਲ 1938 ਵਿੱਚ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੀਵਰਸਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ। 1950 ਵਿੱਚ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ - ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 1955 ਵਿੱਚ ਰਮਨਾ ਦੀ ਪੋਤੀ ਜਨਕਮਾ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੋਤੀ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਰਦ ਦੀ ਧੀ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਾਰਸ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਡਿਫਾਲਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

<u>ਪਿਛਲੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ</u>

17. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਹੀ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ। ਜਨਕਮਾ ਰਮਨਾ ਦੀ ਪੋਤੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਵੈਂਕਮਾ ਰਮਨਾ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਵੈਂਕਮਾ ਰਮਨਾ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਕਮਾ ਵੈਂਕਮਾ ਦੀ ਧੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵੈਂਕਟਮਾ ਬਚ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਰਮਨਾ ਸੀ।

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.] 393

18. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੀਤਾਮਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਉਸਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਖੋਜ ਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਰਮਨਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ

ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਵੈਂਕਮਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ।

19. ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫਰਮਾਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਰਮਨਾ ਦੀ ਧੀ ਵੈਂਕਟਮਾ ਰਮਨਾ ਤੋਂ ਨਾ ਬਚੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸੀਤਾਮਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

20. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ।

<u>ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਾਜ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ</u>

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਮਦਰਾਸ ਸਕੂਲ ਆਫ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਰ ਔਰਤ ਜੋ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮਰਦ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਕਥਨ ਮੁਲਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ, 23 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

“176. ਵਿਧਵਾ ਜਾਇਦਾਦ - ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੀਮਤ ਵਾਰਸ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੱਖਰੇਪਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਰੀ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਗਲੇ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੈ; ਉਸ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਮਤ ਹਨ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXXXXX

ਜੈਸਰੀ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜਦੀਵਾਨ ਦੂਬੇ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962, ਐਸ.ਸੀ. 83] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲਚਕਦਾਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਵਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ:

".....ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਵਿਧਵਾ ਟਰੱਸਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹੋਵੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਰੱਖੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਦੋਵਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੈ. ਵਿਧਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪੂਰੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਅਨੰਦ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲੋੜ ਲਈ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਬਦਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ. ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕ੍ਵਾਊਨ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਦਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਬਨਾਮ ਕੈਵਲੀ ਵੈਂਕਟ 8 ਮੂ ਇੰਡ ਐਪ 529 (ਪੀ.ਸੀ.). ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣਾ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੁਨੂਮਾਨ ਪਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਮੁਸਮਤ ਬਾਬੂ ਮੁੰਡਰਾਜ ਕੁਨਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, 6 ਮੂ ਇੰਡ ਐਪ 393 (ਪੀ.ਸੀ.) ਇਕ ਬਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.] 395

21. ਗੋਗੁਲਾ ਗੁਰੂਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੁਰੀਮੇਤੀ ਅਯੱਪਾ (1975) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 458 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ

ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਧਵਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪੂਰੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਅਨੰਦ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਜੀਵਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ. ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜੋ ਰਿਵਰਸਨਰਾਂ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਔਰਤ ਧਾਰਕ ਕੋਲ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ. ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਵਰਸਨਰ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਰਿਵਰਸਨਰ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਬਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਲੋੜ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

1933 ਦੇ ਸਟੇਟ ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਸਟੇਟ ਐਕਟ ਜੋ ਕਿ 1933 ਦਾ ਮੈਸੂਰ ਐਕਟ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਜਨਵਰੀ 1934 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"2. (1) ਇਹ ਐਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ।

(2) ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

XXXXXX

“4(1) ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਮਰਦ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ: -
(ii) ਵਿਧਵਾ;
(iii) ਧੀਆਂ;
(ix) ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ;
ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 10 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"10(1) "ਸਤ੍ਰਿਧਾਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਵਰਣਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

10 (2) ਸਤ੍ਰਿਧਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: -

(ਛ) ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ, ਸਿਵਾਏ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੀ ਧੀ ਜਾਂ ਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਵੇ।

ਧਾਰਾ 11 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

(11) ਸਟ੍ਰੀਧਨਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕ ਔਰਤ ਕੋਲ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੌਰਾਨ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ।

(2) ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਤ੍ਰਿਧਨਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਛਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੰਟਰ ਵੀਵੋ ਜ਼ਰੀਏ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਇਕ

ਸੀਮਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ। ਧਾਰਾ 10 (2) (ਜੀ) 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਤ੍ਰੀਧਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਸਥਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਕੈਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਹ ਸੀ. ਜੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਧੀ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ. ਜੇ ਕੋਈ ਧੀ ਜਾਂ ਪੋਤਾ ਪਤੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ, ਤਾਂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਟ੍ਰੀਧਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ 'ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ' ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਧਵਾ ਧੀ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਵਾਰਸ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ.

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.] 397

22. ਅਗਲੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਵਰਸਨਰ ਕੌਣ ਹਨ। ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਆਖਰੀ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੀਮਤ ਵਾਰਸ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ

ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੇ ਉਹ ਉਦੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੁਲਾ ਦੇ ਪੈਰਾ 175 ਅਨੁਸਾਰ)।

ਰਿਵਰਸਨਰਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸੇ ਪੈਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(2) ਰਿਵਰਸਨਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਤ - ਇੱਕ ਰਿਵਰਸਨਰ ਦਾ ਹਿੱਤ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਵਾਰਸ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਸੂਸ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਵਾਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1882 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਗਿਰਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਸੌਂਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਾਸੂਸ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਇੱਕ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.

23. ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਸੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ ਲੈ ਲਈ। ਉਹ ਰਿਵਰਸਨਰਾਂ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਾਂ ਲਾਭ ਲਈ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਟ੍ਰੀਧਨ ਬਣ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਵਿਵੋ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜ ਐਕਟ 01.01.1934 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ 1907 ਵਿੱਚ ਰਮਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਵੈਂਕਮਾ ਦੋਵੇਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਮਨਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੀਤਾਮਾ ਨੂੰ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ

ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਾਜ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ, ਸੀਤਾਮਾ ਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

XXXXXX

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਮਨਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਮਨਾ (ਵੈਂਕਮਮਾ) ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਲ 1910 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਰਮਨਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਵੈਂਕਮਮਾ) ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ 'ਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਲ 1938 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ 1938 ਵਿੱਚ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਨਕਮਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਤਾਮਾ ਸਾਲ 1938 ਵਿੱਚ, ਜੇ ਜਨਕਮਾ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰੀਵਰਸਨਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਜਨਕਮਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

24. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਦੋ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ: ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜਨਕਮਾ ਰਮਨਾ ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰਮਨਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਵੀ ਕਿ ਜਨਕੰਮਾ ਹੀ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਕੀ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ।

25. ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਮੁਲਾ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ:

"207. ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਲਈ ਰਿਵਰਸਨਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ. _ ਕਿਸੇ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੀਮਤ ਵਾਰਸ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਰਿਵਰਸਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ (ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1908, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਧਾਰਾ 141) ਅਤੇ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 65, 109 ਅਤੇ 113 ਦੇਖੋ।

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.] 399

ਰਿਵਰਸਨਰ ਅਲਹਿਦਗੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

26. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਾਲੀਪਦਾ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪਲਾਨੀ, ਬਾਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ., 1953, ਐਸ.ਸੀ. 125]। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੇਬੈਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ

ਰਿਵਰਸਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"ਪਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਫੱਗੋ ਬਨਾਮ ਉਤਸਵ [(1929) 56 ਆਈ.ਏ. 267] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਵਾਰਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀਮਤ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰੀਵਰਸਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਔਰਤ ਵਾਰਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਔਰਤ ਵਾਰਸ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ 1871 ਤੋਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨੁਕੂਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਪੇਸ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਵਰਸਨਰ ਵਿਧਵਾ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਦੇ ਮਾੜੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਘੋਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦੋ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1969 ਐਸ.ਸੀ. 204 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1908 ਸੀ। ਧਾਰਾ 140 ਅਤੇ 141 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ:

XXXXXX

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ	ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਿਆਦ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
140. ਕਿਸੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ (ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਜਾਂ ਦੇਵੀਸੀ ਦੁਆਰਾ।	ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ	ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
141. ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ।	ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ	ਜਦੋਂ ਔਰਤ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਅਗਲਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ: -

28. ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ। - ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ।

27. ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਰਮਨਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਨੇ ਸਾਲ 1913 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

28. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1938 ਵਿੱਚ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ 1938 ਵਿਚ ਰਮਨਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀਤਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਮਨਾ ਦੀ ਪੋਤੀ ਜਨਕਮਾ ਦੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸੀਮਤ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, 1938 ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ। 1938 ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 12 ਸਾਲ ਸੀ, ਜੋ 1950 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 (ਆਰਟੀਕਲ 140 ਅਤੇ 141 ਦੁਆਰਾ) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਕਥਿਤ ਰਿਵਰਸਨਰ ਜਨਕਮਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਾਲ 1955 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 1955 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਜਨਕਮਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਿਆਦ 1967 ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ. ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ 1967 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

XXXXXX

ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਯਾਨਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.] 401

"ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ: - ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, -

(ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ, ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1908 (1908 ਦਾ 9) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(ਅ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ।

29. ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi